

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vademecum Sive Praxis Opera Quotidiana Aliaque ritè
peragendi, & per ea salutem & perfectionem propriam, ac
proximi, instituto Societatis Jesu conformem assequendi**

Limpens, Ferdinand

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Pars Tertia. Explicatio punctorum rationis conscientiaë, tum ut ea clariùs
intelligantur, tum ut major verum ad profectum, spiritualia, ipsúmque
institutum spectantium acquiratur notitia tam bene pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54750)

PARS TERTIA!

Explicatio punctorum rationis conscientia, tum ut ea clariùs intelligantur, tum ut major rerum ad profectum, spiritualia, ipsùmque institutum spectantium acquiratur notitia tam bene pro te ipso, quàm aliis dirigendis.

PUNCTUM PRIMUM.

An quis contentus vivat suà vocatione.

AD hoc punctum etiam spectat, an quis contentus sit eo gradu, officio, loco, in quo est, porrò contentus vivit in his omnibus, qui acquiescit divinæ per Superiores dispositioni, qui elatos non habens spiritus, sed humilis ex animo, séque his illis coram Deo indignum existimans, gratias Deo agit, & gaudet se in isto statu, gradu, officio, loco esse constitutum.

PUNCTUM SECUNDUM

Circa obedientiam.

Videndum est, quomodo quis se habeat circa obedientiam, primò quoad exteriora & voluntatem, an scilicet exequatur integrè ac perfectè, item promptè & alacriter omnia ei

à quocunque demum Superiore suo imperata, an cogi debeat, an nutus sufficiat. *Secundò quoad intellectum*, an iussa Superioris unius contemnat, alterius æstimet, contrà disputet iudicans hoc, quod iubetur, non debere fieri. An faciliè vel difficulter intellectum suum captivet, & acquiescat, & quæ causa sit, si quoad intellectum patiatur difficultatem. An quia in Superiore Deum non agnoscit defectu vivæ fidei, & quia has illas in Superiore qualitates deesse putat; ob quas æstimari deberet, an ex superbia difficulter se subjiciat, aut proprium criticium deponat, an ex astutia hoc, quod libenter haberet, ut sibi imperetur, procuret, an ex amore proprio hoc, quod molestum est, declinet, vel etiam eo fine mentem Superioris studeat immutare, an verò non degenerans à præcellis cogitationibus filiorum Dei, à quo abhorret, voluntatem excitet, ad exoptandum, ut id sibi imponatur; & hoc, quod amor proprius desiderat, nunquam expetendum: & verè rectus ac simplex corde, & ad quæcunque, quæ Deus per Superiores mandat ac mandabit, indifferens, dicere cum magna animi sui quiete possit, *ut jumentum factus sum apud te*. Demum, an ad eò perveniendum studium posuerit adhibitâ oratione, lectione, examine ac pœnis sibi ob imperfectiones aut peccata non tantùm contra votum, sed & virtutem obedientiæ commissa inflictis. Demum, an, quando occurrunt rationes contra officium, locum, vel aliud sibi imperatum, præmissâ oratione,

tionem,

tionem, cum omni indifferentia, & submissione, sine turbatione *NB. animi*, eas Superiori proponat.

Circa paupertatem.

AN facile victui, vestitui, habitationi, ut voluntarios in Christo pauperes decet, acquiescat, superflua, pretiosa non petat, nec naturæ grata, nisi præmissâ oratione, & sincerâ intentione; an quæ contraria sunt commodis corporis, vel iis, quæ natura appetit, non obstante naturæ reluctantiâ amplectatur lubens, vel conatus sit ad id se incitare; an è contrario viliora, aut naturæ repugnantia horreat ac fugiat, ideòque, si obtingant, facile murmuret, an quid dederit, acceperit sine licentia, & in rebus concessis etiam laboret spiritu proprietatis, utendo iis secundum prudentiam carnis, vel saltem aliter, ac decet pauperem Religiosum. An difficultas, si quam sentit in experimentis paupertatis, sit ex superbia, pusillanimitate, morbo, sensualitate fomenta carnis ac corporis quærente; an pronus sit in querelas, lamenta, dum hoc illud denegatur; an vera sit necessitas, vel amor proprius prætexat necessitatem hoc illud habendi. Demum, an studuerit perfectioni paupertatis secundum institutum nostrum acquirendæ adhibitâ oratione, lectione, examine, mortificatione in- & externâ, & fugiat ac horreat omnes laxas sententias, effugiat, & mala principia Sensualistarum.

Circa castitatem.

QUàm sit erga eam affectus, quæ veros probat filios Societatis, quas exteriores vel interiores sentiat difficultates, quæ illarum causæ? an sensus vagi, & mala eorum custodia, an carnis illecebræ, an minùs solida occupatio, lectio librorum non satis pudicorum, affectus, & conversationes sensuales cum adolescentulis, mulieribus, cum idem secum temperamentum & sympathicas quasdam qualitates habentibus? unde ex amore sensuali sæpè natus est carnalis, & varia castitati, quæ ut pupilla oculi nec minimos patitur nævos, repugnantia. An his periculosis affectibus nimium fræna laxata, an caro rebellis cibo, potu, aliisque sensualitatibus nimium fota, & sic oleum flammæ infusum sit, an spiritualia, opera pœnitentiæ neglecta, ob quæ facilem ad tentationes carnales, unam alterâ graviolem, commovendas aditum diabolus invenit. An non tantùm castè, sed etiam cautè in conspectu testium, & cum ædificatione omnium præsentium semper cum contemptulis, mulieribus, &c. conversatum sit. Demum, quæ remedia adhibita, ut id castitatis donum homo Societatis à Deo impetret, quod per immaculatè conceptæ Virginis intercessionem Societati, ejusque Alumnis præscripta in regulis observantibus Christus dedit. Ut scilicet tentationes carnales tam graves plerumque non sentiant, quibus magna cum difficultate

&

& lucta resistere debeant, sed tales, quas instar muscarum aut pulicum mordentium, sinè magno conatu abigant.

Circa usum aliarum virtutum.

AN occasiones virtutum exercendarum vi officii, vocationis in hac, illa occasione, conversatione negligat, quâ facilitate vel difficultate, intensione vel remissione, obiter vel bene præmeditatè eliciat actus fidei, spei, charitatis, religionis erga Deum, patientiæ, mansuetudinis, humilitatis, modestiæ, misericordiæ corporalis & spiritualis, & an actiones exteriores iisdem conformes amet & exerceat, an ex consuetudine tantùm hæc illa fiant sinè debita mentis recollectione, aut pura intentione, an habitus paulatim hujus illius virtutis acquisitus sit, qui exercitium ejusdem faciliat, sicut nullam artem, ita nullam virtutem propriè possidet, qui ejus habitum per actus frequentatos non habet.

Ad quæstionem, quarum virtutum studio sit maximè deditus, consideretur 1. An earum, quibus maximè eget, quales sunt, quæ oppositæ consuetudini, inclinationi naturali, tentationi vehementi aut frequenti, passioni prædominanti maximè contrariantur; sic à natura superbus actibus humilitatis, biliosus actibus mansuetudinis, patientiæ, &c. maximè indiget. 2. An illarum virtutum studio sit maximè deditus, quibus ab ingenita naturæ indole
vide-

videtur esse propinquior. Equidem hoc culpandum non est, sed ut §. 13. n. 8. monui, magna hic sæpè intercurrit deceptio, & virtus esse putatur, quod est vitium, vel saltem actus merè naturalis omni æternâ destitutus mercede. 3. Demum quæ media, & quo fructu huic illi virtuti acquirendæ sint adhibita.

PUNCTUM TERTIUM

Circa passiones, perturbationes, tentationes, affectiones.

IN hac materia non oportet esse rudem, & ex ruis ad varia quæ sita responsionibus Superior facilè colliget, an tyro vel Magister aut exercitatus sis in arte ac studio Ascetico. Pro instructione serviunt sequentia.

1. *Passiones* vel *motus* utriusque appetitûs inferioris sic dictæ sunt, quod vi suâ *patri* faciant partem superiorem, aut nunquam sinè motione partis inferioris excitentur. 2. *Perturbationes* vocantur, cùm vehementiâ suâ turbant rationem, ut non possit de honesto ritè & ex æquo, durante hoc æstu, judicare. 3. *Tentationes* dicuntur, quando iis se dæmon immisceat. 4. *Affectus* vel *affectiones* dicuntur, quando voluntas vi tentationis aut passionis se moventis præoccupata aut persuasa ex motu primò primo vel actiones ealdem, vel similes appetitui inferiori elicit, sive à propensione naturæ veniant, sive ab extrinseca occasione. Jam ad
quæ-

quæstionem, an sentiat quis animi *perturbationes aut tentationes molestas*, considerandum *1mo*, an sentiat quis talia, ità ut animi quiete non fruatur; an difficulter resistat, à quibus graviùs & sæpiùs impugnetur, aut in peccatum trahatur, an & quomodo resistat, vel quibus utatur mediis, aut an econtrà paulatim det *vitæ* manus, in eoque appareat fuga laboris ad certandum in contrarium, languor animi, debilitas spiritûs, & quoad damna ac pericula, ejusmodi debilitatis ac languoris, insensibilitas quædam summoperè periculosa. Porro experienciâ propriâ vel alienâ, si diutiùs Pater aut Dux fuisti spiritualis ejusmodi tentatorum, didiceris; graviores *tentationes, perturbationes, affectiones* ortum ducere aut roborari *primò* ex innata superbia. *2dò* ex vario inordinato amore, iracundia, odióve erga alios, vel demum *3tio* ex melancolia aut hypocondria ingenita.

1mo, Innata superbia gignit amorem excellentiæ & honoris; unde, si quis minùs excellat, exoritur impatientia, tristitia, animi defectio, invidia, &c. quæ sanè multùm turbare possunt hominem; si autem excellat, séque ob talenta scientias æstimari videat, oritur contemptus aliorum, tumor mentis, qui in causa est, quò minùs mansuetè ac benignè quis agat cum inferioribus, sociabiliter ac fraternè cum æqualibus, reverenter & submissè cum Superioribus, & acerbo animo eorum monita aut reprehensiones excipiat, multùmque indignetur, si sibi utpote, si Superis placet, viro tan-

to hæc illa denegentur. Hæc lucta interior sæpè stravit viam ad varia peccata, imò & apostasiam.

2dò, Innatus aut acquisitus amor inordinatus est varius, v. g. imò nimius amor corporis ac carnis propriæ, ejusque commoditatum. Hinc quæruntur sæpè non satis honestè pecuniæ, & si commoditates in cibo, potu, vestitu, aut varia in cubiculis supellectile sensualitatis subservientia negentur, oriuntur querelæ, murmura, aversiones animi, diffidentia erga Superiores. 2dò, nimius amor occupationum exteriorum, quæ non sunt juxta institutum & vocationem tuam. Unde mens non inhibita effunditur in loquacitatem, curiositatem, nugas, jocos, vanitates, &c. Huic affinis est amor libertatis nimia, cujus signa sunt, si quis horreat exactam disciplinæ religiosæ in loquendo, agendo, conversando observationem, ad vitam laxiorem [regulas & spiritualia negligendo] aspiret, paupertatem & humilitatem molestè ferat, fastidiat fratrum simplicium, aut regulas ad amussim observantium consuetudinem, negotiis vel externorum, vel se non concernentibus libenter se immisceat, desiderium nimium cum externis agendi foveat, sentiâtque que inquietudinem, cum ab eorum consuetudine abstinendum est. 3tò, amor inordinatus erga consanguineos Patriotas. Unde proveniunt inquietudines, amicitia particulares, oblocutiones, abalienationes ab aliis, conspirationes & conventicula noxia, quæ integrum

passionum variorumque malorum possunt alere exercitum. 4to demum amor inordinatus erga alios maximè juvenes ob pulchritudinem, munera, ingenium, affabilitatem, aliàque naturæ dona, & sympathicas qualitates. Hic sensualis amor sæpè fit carnalis, & inadvertenter se insinuans, & per amatosos aspectus, manuum compressiones, etiam amplexus & oscula se corroborans, ità paulatim corda agglutinat, ut in absentia amati inquietus sis continuò desiderans ejus frui præsentia, & in hac non tantùm pecces contra regulas religiosæ modestiæ, contentus hæc illa non esse peccata mortalia; sed etiam per continuam amoris reciproci provocationem uno quasi impetu sæpè in lethalem noxam prolapsurus sis, nec liber unquam eris inordinatis animi corporisque motibus, inquietis cordis affectionibus, gravi interiori luctu [cùm conscientia stimulet, divinæ inspirationes urgeant, ut hæc vincula disrumpas, & Deo cor ab omni inordinato affectu vacuum offeras] quàm discas modum amoris erga homines ponere, & quidquid inordinatum est, eliminare per examen particulare, accuratam sensuum, quæ allicere possunt, custodiam, iteratas, easque solidas animi recollectiones, ac in Deum velut unicum & summum Bonum omni unice amore dignissimum elevationes, pœnitentiæque pro expiandis etiam lævioribus nævis opera.

3to, Sicut jam amor erga quæcunque inordinatus varias passiones movet, perturbationes,

ten-

tentationes, inquietudines, & mala causas in
objecto prosequendo, ita in averfando innata
iracundiæ passio, odium erga eos, contra quos
antipathiam sentis, vel qui te tuosque offende-
runt, summopere te quoque conturbare pos-
sunt, & ad varia inducere mala. Prætexis qui-
dem complexionis diversitatem, inurbanos, im-
politos mores, fraudulentum alterius genium,
& justam, quam erga eum habes, averfionem;
interim debita & consueta caritatis fraternæ of-
ficia negligis, amaritudinem animi foves & au-
ges indies, & si hic par pari referat, animosi-
tates inde enascuntur, quæ & te & ipsum magis
magisque occæcabunt, ut cæco cæcum ducenti-
te ambo cadatis in foveam. Sub initium securis
radici applicanda, sicut omni inordinato affe-
ctui, ita & omni inordinatæ averfioni, ne dia-
bolus, in omnem animæ tuæ perniciem sive in
objecto prosequendo, sive averfando intentus,
te immisceat, majores motus cieat, & vitia
duo verè diabolica, iram scilicet & superbiam,
quòd coram altero te humiliare nolis, magis
magisque in animo tuo implantet. Hinc si pec-
câsti ex subito impetu, Sol non occumbat super
iracundiam tuam, pete à Deo & proximo ac
confratre tuo veniam; in actibus, ad quos à
natura propendes, contrariis te sæpè exerce,
& vince teipsum amore Dei, amore tuî, amo-
re proximi pretioso Christi sanguine redempti.
Difficultas, quam sub initium sentis, magis
magisque per frequens exercitium attenuabitur,
&

& sic ex passione non exurget *vehemens tentatio,*
aut perturbatio.

4to, Varias perturbationes tentationesque
provocat innata melancholiz aut hypocondriæ
passio, & ex hac decumbentes infirmitate peri-
to indigent animarum medico. Talis enim ge-
nii homines scrupulis, anxietatibus, animi &
conscientiæ angustiis valde obnoxii sunt, quos
ulterius inquietat diabolus; & sive in materia
blasphemiz, sive impuritatis, sive ad pusillani-
mitatem, deserendam vocationem, aut aliud
quodcunque scelus instigentur, vivacioribus
ac molestioribus præ cæteris phantasiis obruun-
tur, quæ certè ita rationem occæcant, ut,
quid consilii capiendum sit, nesciant, & ita
animum omninò despondeant desperationi
proximi. His satis inculcari non potest tritum
illud:

*Principiis obsta, serò medicina paratur,
Dum mala per longas invaluère moras.*

Nec remedium sub initium his est aptius, quàm
1. frequens recursus ad Deum, & immaculatè
conceptam Virginem. 2. Ad Superiorem, cui
omnes internos motus ac miseras candidè, &
sinè noxia verecundia ac diffidentia, quam dia-
bolus inspirare, & semper augere conatur, ape-
rire debent; inde enim sane levamen sentirent,
maximè si remedia ab eo suggesta in praxin de-
ducere sedulò allaborent. 3. Si, dum melan-
colicis humoribus ac phantasiis torquentur, non
ma-

maneant in loco, in quo confident, desides, & serpentem quasi in sinu foveant, sed contrantantur, alium locum, aliam occupationem quærant, inter quæ & est alloquium cum Patre aut Viro spirituali, utcunque omnes homines iis in æstu isto invisî sint & appareant, uno verbo facienti, quod in se est, Deus certè non deerit. Hoc infinitè potens, fidelis, misericors tibi promisit, qui tanquam infinitè verus ac verax dixit: *Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.* Vide plura in reflexione præcedente de melancolicis. Demum ex quacunque demum passione, affectione oriatur tentatio, candidè aperire debes Provinciæ Præsidi, ad quos affectus vel peccata sis magis propensus, ut is idè de loco, officio, aliisque tibi in bonum tuum providere possit.

PUNCTUM QUARTUM, QUINTUM & DECIMUM.¹

Circa constitutiones, regulas, institutum, zelum animarum.

HÆc vocabula, *Institutum, Constitutiones, Regula*, bene intelligenda sunt. *imo, Institutum* est terminus complectens reliqua, scilicet constitutiones, regulas summarii, & modestiæ communes, item Decreta Congreg. Generalium, ordinationes, instructiones PP. Generalium, & Regulas particulares officiorum in Societate, quæ omnes ad finem vocationis nostræ in majorem scilicet Dei gloriam, salu-

salutem ac perfectionem propriam & proximorum collimant.

2do, *Constitutiones* continent illa, quæ S. P. Noster in Examine, ut vocat, generali (quod maximè concernit admittendos ad Societatem) & decem partibus *Constitutionum* (quæ concernunt admissos & viventes in Societate) conscripsit.

3tio, Est differentia inter *regulam* & *Regulas Societatis*. *Regula Societatis* antonomastice seu specificè illa est, quæ continet fundamentales leges ac substantialia, per quæ etiam Societas specie distinguitur ab aliis Ordinibus, & consistit in punctis Paulo III. brevius, & Julio III. fusiùs oblati; de quibus Paulus III. dixit: *Dignus DEI est hic*. Cong. V. Generalis Dec. 58. statuit adhuc plura, præter contenta in formula Julio III. oblata, habenda esse pro substantialibus, & addidit alia quinque. V. de his etiam Cong. VII. D. 40. & parte tertiâ Hist. Societ. L. 3. à n. 27. Porro certum est, quòd *Regula Societatis* specie nos distinguens ab aliis Ordinibus religiosiis complectatur diversitatem graduum, votorum formam regendi, facultatem dimittendi, &c.

Summarium Constitutionum, sive regulæ ex iis excerptæ, quæ ad spiritualem nostrorum institutionem pertinent, & ab omnibus observandæ sunt, vocantur *Regula generales*, juxta Dec. 76. Cong. 2. &, cum perfectionem hominis è Societate spectent, cadunt maximè sub curam Præfecti Spiritûs, & Superioris Domûs
vel

vel Collegii, qui quoad regimen internum (hoc est, ut penitus noscat subditorum genios, corda eorum ad se attrahat. & in genuina perfectione instruat) debet excellere; & quia non omnes æqualem à Deo gratiam habent in gradibus perfectionis adipiscendis, sed generatim omnes pro mensura gratiarum sibi data ad perfectionem niti debent, hinc *Generales* vocantur, non *communes*; quasi sit æqualitas quoad omnes in earum observatione tenenda.

Præter *Regulas generales*, sive ex summario Constitutionum extractas S. P. N. scripsit, *regulas modestias*, quæ mores & exteriorem corporis ac gestuum compositionem concernunt, & quia inde perfectio interior dignoscitur, & ad proximi ædificationem plurimum contribunt. Hinc illachrymatus iis inter scribendum est S. P. N. qui illa utpote levioris momenti tractarent, aut tractaturi ex posteris essent.

Regula communes, sive ab omnibus æqualiter observandæ extractæ plerumque quoque sunt ex Constitut. S. P. N. & cadunt sub curam Ministri domûs; quia ordinem & disciplinam concernunt domesticam ab uno æquè ac ab altero observandam; & hinc etiam à tertia & quarta Cong. *communes* vocatæ sunt.

Regula particulares vocantur, quæ cujuslibet concernunt officium, prout in Instituto latius videre est. Porrò sicut S. P. N. harum omnium est Author primarius, ità Everardus Mercurianus Generalis Societatis Quartus in unum esse bene ordinatum corpus redegit, & ejus Successor

cessor Claudius Aquaviva operâ usus P. Mironis, qui S. P. Nostro adhuc convixerat, & singula quæque accuratè adnotârat, ultimam limam apposuit vi potestatis à Congr. quarta sibi datæ.

Decreta Congr. Generalium, & Ordinationes impressæ PP. Generalium, quæ ex ipso fonte Constitutionum sunt depromptæ, & nonnihil latiùs, aut pro occurrente dubio clariùs eas explicant, habent vim legis aut regulæ. Instructiones sunt pro directione Superiorum, & hæc omnia in Instituto Societatis impresso præter Bullas Pontificum, compendium privilegiorum, & libellum exercitiorum S. P. N. continentur. Responsa Romana in scripto extantia, & nondum impressa habent vim legis vel directionis, prout Præpositus Generalis declarat. Jam quod circa hæc omnia concernit

Punctum quartum, quintum & decimum in ratione conscientie explicandum. An scilicet firmum quis contra constitutiones, regulas, ordinationes Superiorum habuerit iudicium, aut illi institutum Societatis, mediæque, quibus illa utitur ad suum finem consequendum, arri-deant. Item an quis & quomodo tum consti-tutiones, regulæ modestia, regulas generales communes, tum particulares sui officii observet, notanda sunt sequentia.

Primo, Hæc eo fine in punctis rationis con-scientie apponi, ut eam excipiens conetur ex-fundo noscere genium dantis rationem con-scientie; an scilicet vocationem suam & insti-

tutum magni faciat, & bene erga id animatus sit; quia hoc supposito magna spes est eum multa præclare facturum.

2dò, Aliud est dubitare, vacillare, an hoc illud ritè constitutum sit; aliud formaliter & firmè in contrarium (unde disputatio aut tentatio contra institutum firmè procedit) judicare.

3tò, Etiam leves motus contra Constit. frequentes sint & molesti, sunt aperiendi Superiori, præsertim si sint de graduum diversitate, Societatis gubernatione, manifestatione sui in ratione conscientie, resignatione, ut alteri errata tua liceat Superioribus manifestare, & aliis ejusmodi Societatis substantialibus, quia re ipsa ejusmodi tentationes, aut contra Institutum præjudicia, plerumque oriuntur vel ex Instituto ignorantia, vel falsis imaginationibus, aut aliorum persuasionibus; & quando illa Superiori aperiuntur, omnis tetra dissipatur nubes. Advertere autem debet ejusmodi motibus infestus status, an sub initium ingressæ Societatis, vel quando, an pridem, & quâ occasione iis agitari ceperit, & an unquam cum Superiore aut Viro experto ac spirituali sua dubia communicaverit.

4tò, Ante rationem conscientie dandum oportet tum regulas ac constitutiones in genere tum sui officii particulares mente non nihil percurrere. Dein disquirendum, quas regulas quis sæpius violarit, & an deliberato animo, &

cum contemptu. Demum circa quas majorem difficultatem experiatur.

stò, Quod zelum animarum attinet, facienda est differentia inter eum, qui necdum, & qui jam tum circa proximum occupatus est. Prior examinandus est, an in se sentiat proximi juvandi desiderium, eò sua studia dirigat, & occasione datâ pro modulo suo domi apud confratres, foris apud alios zelum genuinum exercere conetur, & jam paratus sit, ad animas Christo lucrificandas, suo tempore pati contradictiones, contemptum, ludibria, pauperiem, quævis incommoda, quin & mortem; talia generosa sensa juvenibus instillanda.

Posterior excutiendus est, an, dum actu ratione officii operi Apostolico insudat, & ostendere debet se in animabus juvandis esse verum commilitonem & socium D. N. J. C. ejusdem Salvatoris D. N. vestigiis insistat, & reverà nihil quærat, nisi Dei gloriam, & animarum salutem; imò ipse hunc in finem, ne tot coronis æternis excidat, sapiùs se debet recolligere & examinare, an reverà has, illas excursiones, conversationes, alloquia sive domi, sive foris instituat, ardua etiam agat ac patiatur propter commodum temporale, famam, gloriam, aut sensualitatem aliquam, vel purè ex amore Dei & proximi. Felix, qui hoc ultimum coram Superiore suo, dum ei rationem dat conscientia, & coram Deo, qui non irridetur, contestari potest in particulari & universali iudicio.

Videndum præterea est, an quis sub prætextu infirmitatis, impotentiae, &c. minus in obsequio animarum præstet, quam præstare posset. Triplex etenim hominum genus est: alii volunt, & non possunt, alii possunt, & non volunt, alii & volunt & possunt; & ut hi infinitum multiplicentur, optandum est

PUNCTUM SEXTUM & SEPTIMUM

De rebus spiritualibus.

IN puncto sexto explicatione non indigent sequentia, quantum quis temporis orationi tribuat, an vocali, an mentali potius iudicetur, & quem modum in orando teneat. Sciendum tamen est, quòd affectus erga res spirituales potissimum consistat in his tribus. 1. In sollicitudine, ne quid ex iis omittatur. 2. In summa rerum spiritualium præ omnibus aliis occupationibus æstimatione, ut Eximius ille Suarez maluit omnem suam scientiam perdere, quam vel quadrantem in quotidiana meditatione decurtare. 3. In ardore animi, qui totum voluntatis conatum ad res spirituales rapiat, virésque omnes applicet. Jam bene quis rebus spiritualibus affectus est, qui in his tribus nihil negligit, *meditatur*, qui aliqua subinde negligit, aut negligenter tractat. *Vix* iis affectus esse dignoscitur, qui coactus adhuc parum præstat.

Circa punctum septimum sciendum, quid proprie sit *consolatio, desolatio, devotio, ariditas*

tas, & quia desolatio, ariditas etiam ex scrupulis variisque animi motibus oriri possunt: hinc ea omnia ex regulis S. P. N. in Libello aureo Exercit. de discretione spirituum & scrupulis, & P. Suarez Tom. 4. Tract. 10. l. 9. c. 5. à num. 31. [qui, sicut in cæteris excellit, ita & in institutum nostrum optimè scripsit] paulò altiùs eruenda sunt; tum ut te ipsum, tum ut alios eò securiùs regere possis.

Motiones, quæ immediatè in intellectu & voluntate fiunt à DEO, & unde dignoscantur.

ITaque primò certum est dari quosdam internos motus tam intellectûs, quàm voluntatis ex speciali Dei gratis prævenientis motione, & hi vocantur illuminationes, illustrationes, inspirationes & motiones divinæ. V. Trident. sess. 6. per totum. Nec obstat, quòd vocabulis his abusi sint Hæretici, qui *illuminati* dicti sunt. Hæ autem motiones vel fiunt immediatè à Deo, vel per Angelos bonos, quos imitari conantur dæmones transfigurantes se in angelos lucis. Porrò Angelus sive bonus, sive malus possunt tantùm excitare voluntatem mediante intellectu, & appetitu sensitivo, & utrumque horum mediis phantasmatis, seu objectis sensibilibus vel imaginariis. Solus autem Deus, teste D. Thomâ, immediatè potest interiùs *influerè rationali menti, & illabi animæ* movendo intellectum & voluntatem. Porrò signum intel-

tellectum sic immediatè moveri à Deo est, si oriatur apprehensio vel cognitio aliqua, quæ hic & nunc per imaginationem non potuit excitari; cùm sit de objecto nobiliori, quàm in sensum unquam eeciderit, vel fiat tam subitò, cum tanta intelligentia veritatis, ut ex vi phantasmatum comparari non potuerit. Ut si gentili, v. g. qui nunquam de Deo cogitavit, subitò, & sinè discursu se offerat cogitatio, esse aliquod ens supremum, & hanc cogitationem altè menti infixam sentiat. Simile est de fidei simplici, vel etiam illiterato, cui subitò offertur cognitio de Deo Trino & Uno cum tam distincta repræsentatione veritatis, ut planè superet capacitatem ejus. Ejusmodi illustrationibus à Deo immediatè submissis in specu Manresana recreatus fuit S. P. N. Ignatius, ut postea dicere solitus sit, si sacræ litteræ non extarent, se tamen pro fide mori paratum esse ex iis solùm, quæ sibi Manresæ patefecerat Dominus, quo tempore homo litterarum planè rudis admirabilem illum composuit exercitiorum librum Sædis Apostolicæ judicio, & omnium utilitate comprobatum. Similis immediata interna motio etiam se prodit in judiciis practicis de diligendo Deo, pœnitentia agenda, perfectione sectanda, &c. nam aliquando tam subitò, & tam vehementer ea proponuntur menti, ut ferè apertè constet, ea immediatè provenire à Deo, nec habere originem ab objectis sensibilibus, & phantasmatibus, sed potiùs, si aliqua phantasia apprehensio tam concitatur, eam à mentis

cogitatione excitatam esse. An jam ex parte voluntatis fiat motus immediatè à Deo, desumendum est ex modo, v. g. quando, licèt motio ista operetur circa objectum cognitum, vehementiùs tamen voluntatem rapit, quàm objectum ipsum possit, aut aliàs movere soleat, & si objectum proponatur ut prosequendum, voluntas sentiat impetu, ac velut necessitate quâdam se ad illud affici saltem per simplicem affectum, vel majori se suavitate ad id inclinari, quam sibi possit suâ industriâ comparare. Si autem objectum proponatur ut fugiendum, vehementiùs præter solitum terreatur, ut sæpè sentit inveteratus peccator aliquis, quem Deus ad saniora vult reducere, & quando similes affectus versantur circa superiora & spiritualia bona, & per se honesta, & hoc modo fiunt. Signum utique est ab ipso Spiritu S. voluntatem immediatè moveri, quia nulla creatura habet tantam efficaciam in humanam voluntatem, & tali modo Suarez l. c. n. 39. dicit intelligendam esse reg. 2. de discret. Spirit. S. P. Nostri, quòd talis motio detur nullâ præcedente causâ.

*Motiones Angeli boni & mali quomodo
dignoscenda.*

2do. **C**irca motiones intellectus & voluntatis, quæ fiunt ab Angelis sive bonis, sive malis mediis phantasmatis, seu objectis sensibilibus vel imaginariis. Notandum est primo ex reg. 1. de pleniore spirituum discretionem S. P. Nostri, quod Angeli boni & mali dent ex eo, quod habent, & quo abundant. Hinc Angelus bonus affert lætitiã, malus obruit pusillanimitate, tristitiã, torpore, &c. ex meditatione de duobus vexillis in lib. exercit. discerni quoque possunt, ut advertit P. Diertius, motus spiritus boni & mali. 2do, Suarez l. c. à n. 35. ad tria capita hoc in genere revocat regulas de discretionem spirituum, dicitque consideranda esse horum motuum materiam, finem, modum. Si *objectum vel materia* peccatum est, patet venire à dæmone: si honesta, inde non statim erui potest, venire à bono spiritu, quia bonum potest malè fieri, & ideò etiam à dæmone suggeri. Pariter si *finis*, ad quem tendit motio interior, malus est, patet motionem esse à dæmone; si autem honestus est, indicium quidem est spiritus boni moventis, sed non sufficiens, quia sub illa specie boni potest non intendi bonitas, & major bonitas ac perfectio impediri, imò majus inde malum oriri, sic v. g. sub specie boni intendere potest dæmon, ut in discretã mortificatione ineptus fias ad munus præ-

professionis tuæ, indiscreto zelo plura mala, quàm bona facias, & sic pertinaciter sensis tuis inhærens contra Superiorum aliorumque Virorum prudentum consilia, illusionibus variis eris obnoxius, & tandem dæmoni præda fies. Hinc utcumque finis honestus ac bonus sub initium esse videatur, ad quem tendit motio: Ulteriùs utendo simul consilio Viri prudentis (cùm quatuor oculi plus videant, quàm duo) bene examina, quò tandem vergat ista motio, nisi hoc fecisset S. P. N. dum studiis animum intendere volebat, ab iis impeditus per internas illustrationes, affectiones erga spiritualia, nec Societatem condidisset, nec tot proximos ad cælum duxisset. *3tio quoad modum observandum*, an placidè & suaviter fiat interior motio, & cum magna animi tranquillitate; an verò durè, quasi violenter, & cum aliqua animi perturbazione, & tunc juxta reg. Posteriores S. P. N. de discret. spirituum consideranda est conditio personæ, quæ movetur; nam si ea curam alioqui habeat procedendi in virtute, & suaviter moveatur, signum est eam à bono spiritu moveri; si autem asperè, à malo. Econtra, si persona est in peccatis, negligens in divino obsequio, resistens his illis inspirationibus, quibus Deus jam dudum cor amore inordinato vacuum petiit, à bono spiritu habebitur asperè (quia reprehensione indiget, donec obediens mereatur consolationem) à malo blandè & suaviter movebitur, quia uterque spiritus intendit vel mutare animam à dispositione sibi contraria, vel

promovere in sibi conformi. Mutatio autem ordinariè requirit commotionem vel asperitatem, continuatio vel promotio in dispositione, quæ, dum Angelus bonus vel malus internè mover, ei conformis est, utique homini sic moto obveniet suavior, & hinc certè dæmon peccatorem non turbabit in somno animæ, nec Religiosum negligentem in suo tempore & sensualitate; & si uterque non sentiat ampliùs inquietudines, internas reprehensiones asperas, aut remorsum conscientiæ ab Angelo bono excitatum. Pessimum signum est, & illud Scripturæ timendum: *Curavimus Babylonem, & non est sanata, venite, derelinquamus eam.* 4to, mulieres, & à natura melancholici, item critirio proprio plus æquò inhærentes, ob vivacitatem ac tenacitatem phantasiæ, iudicii que proprii amorem, præ cæteris, periculosus sæpè à malo genio agitantur motionibus. Hinc ad eas discernendas & talis persona, & ejus Confessarius ad *objectum. finem, modum* motionum, ut P. Suarez advertit, diligenter attendere debent; & si hæc tria bene quilibet observare velit, etiam eum non seducent homines sive in sæculo, sive in religiosa domo, qui ad hæc illa, aut has illas partialitates fovendas sub specie pietatis conantur eum inducere, & multò minùs quis credet mulierculis suas visiones, apparitiones, & quascunque demum phantasticas ideas narrantibus; meretur etiam attentè legi caput 54um lib. 3. Thomæ Kempensis in libro suo aureo de *imit. Christi*, inde enim apparebit [dum pu-
tas

tas te hoc illud justè prætere, injustè pati, necessarium esse, ut te defendas, famæ consulas, vires conserves] apparebit, inquam, an hæc illa interna motio ab instinctu divino aut bono genio, vel dæmone ac amore proprio proveniat.

Scrupuli quid sint, unde proveniant, & qua contra eos remedia.

3tio. Circa scrupulos notanda sequentia ex reg. S. P. N. dignoscendis. 1. *Scrupulus* non est erroneum purè iudicium, cum v. g. quis putat, se crucem humi figuratam calcando peccasse; sed dum ex una parte venit suspicio nos peccasse, ab altera in mentem venit ex fundamento bono nos minimè peccasse relicta ambiguitate, & animi perturbatione. 2. Possunt scrupuli immitti à Deo, vel etiam à dæmone, vel etiam ad eos multum contribuere innata naturæ pusillanimitas, melancholia, proprii iudicii pertinacia, item vivaciora & tenaciora phantasmata, quæ unus habet præ alio. Signum, quod à Deo immittantur, est, si Confessario aut Superiori hæc illa agenda vel vitanda præcipienti libenter obedias, si ægrè velis, aut absolutè nolis eorum ductum sequi; signum est à tua defectuosa indole vel dæmone provenire, & hoc inde certius patet, si, ubi non deberes, sis anxius & scrupulosus, & in alia materia, ubi rigidior esse contra te deberes, sis æquò laxior. Cæterum sicut bonum est,

est, laborâsse aliquando variolis in ordine ad purificationem sanguinis; itâ sub initium v. g. conversionis bonum est ad purificationem animæ immitti à Deo scrupulos; quia, dum hi itâ animam innocenter torquent, inde major horror erga peccata re ipsâ talia exoritur, & in tali sensu verum est illud S. Gregorii: *Sanctarum mentium est, facere culpam, ubi culpa non est.* 2do, quando ejusmodi anxietatibus obrueris [sicut dum vehementi tentationi carnali vel aliâ pulsaris] debes bene reflectere ad monitum S. P. N. scilicet dæmonem agere, sicut impurum lenonem volentem seducere divitem filiam; nam, quemadmodum hic puellæ inculcat, ut de illicitis, ad quos eam conatur perducere, amoribus & sollicitationibus, nil aperiat patri; itâ dæmon vexans nil magis quærit, quam ut tuo proprio critirio nixus, vel etiam præverecundia, diffidentia, nî miseras tuas non exponas candidè & confidenter tuo spirituali Patri, & sic durantibus in anima tumultibus tandem reapse in peccata incidas. Novi unum ex nostris, qui in Novitiatu diris torquebatur suspicionibus ac phantasiis, quòd omnes alii cum ipso Superiore peccatis carnalibus essent impliciti; vexabatur itâ per octiduum phantasiis istis, ut alius ex exterioribus turbas internas colligens suaderet, ut, quidquid internè torqueret, sincerè Superiori exponeret. Fecit id post longam luctam, & cum tremore totius corporis non aliter intravit cubiculum Rectoris, quàm si ad patibulum duceretur, & diu, licèt interro-

tus, quid vellet, hæsit mutus. Tandem noxiâ superatâ verecundiâ, omnibûsque internis detectis latebris solatio plenissimus abiit, nec deinceps unquam tetrâ ejusmodi nubibus animus ejus involutus fuit. 310, sicut dæmon conscientiam teneram ac delicatam conatur facere delicatiorē, & magis magisque augere vim apprehensivam, ut judicetur vel timeatur peccatum v. g. consensu interno commissum esse, quod reverâ commissum non est, ut sic homo in extremum redactus anxietatis gradum à profectu in virtute aut perfectione impediatur, nec generosas resolutiones ad aliquid ex DEI amore fortiter agendum aut patiendum capessere possit, aut tandem etiam in deteriora labatur. Ità astutus nebulo crassam & laxam conscientiam conatur efficere laxiorem, ut, v. g. qui prius non ad eò horrebat venialia, expòst parùm curet se lapsum esse in mortale. Et hinc S. P. N. reg. 5. bene monet, ut semper ad oppositam dæmonis suggesti partem tendamus, faciendo scilicet conscientiam strictiorem, si dæmon eam intendat facere laxiorem, & vice versâ, ut vitæ extremæ utriusque partis periculis anima in medio quodam & securo statu jugiter permaneat. 410, Quod si jam oggeratur tibi, ne hoc vel illud opus bonum, quod tibi proposuisti, facias, v. g. ob vanam inde eventuram gloriam, vel malum aliud. Eleva mentem in Deum, recollige te & examina, an factum ejusmodi ad Dei gloriam vergat, nec contrarium sit Superiorum voluntati aut professioni

tuæ, nec ab Ecclesiæ usu vel Majorum sensu deflectat. Id iuveniens statim, quod proposuisti, aggredere, & obstrepenti dic dæmonicum S. Bernardo: *Propter te non incepti, propter te non desinam.* 5to, Suarez l. supra citato c. 7. num. 3. obiervat, S. P. Nostrum in suis regulis agere tantum de scrupulis circa præsentia, non autem circa præterita, v. g. dum angitur quis sine sufficiente fundamento, an peccata priora legitimâ confessione expiata sint, an huic illi turpi cogitationi consenserit! tum quia ex regulis suis de discret. spirituum & scrupulis satis advetti potest, num anxietates istæ à dæmone mediante phantasiâ excitatæ sint, & quod consequenter eis resistendum sit; tum quia dæmoni satis occurri hoc in genere potest, si ferventur ea, quæ de examine conscientiæ confessione generali S. P. N. alibi tradidit. Juxta Gersonem teste Suar. pro scrupulosis hac in materia duo præterea observanda sunt. 1. Oblivioni dandum est tempus præteritum, & in genere tantum petenda à Deo venia peccatorum per generalem contritionem, non autem anxie examinandum, an consensus his illis turpibus cogitationibus præstitus; quod ejusmodi hominibus eò minus conducit, quò magis se, reflectendo ad species peccatorum in individuo, novis exponunt tentationibus, & caput inutiliter fatigant; quia reapse unâ reflexione excipiente alteram spiritus vitales enervantur, & jacitur semen novarum v. g. in materia lubrica tentationum. Naturale enim est, quòd species objecti

for-

fortius & vivacius phantasiae impressi identidem recurrant, & sic loco, quod abigere omnimodo daemone deberes, juvas eum ad te debellandum. Adhuc, si quoties tu times, etiam toties reapse pravis plenè liberè consensisses cogitationibus aut desideriis; jam dudum quoque occasione datâ externum peccatum perpetrasses.

Alterum ex Gersone remedium est, quod, quando tempus præteritum sollicitat, metusque supervenit, non fuerit facta sufficiens confessio, occurrendum sit, revocando in memoriam voluntatem, quam quis habuit hoc illo tempore ad confessionem generalem se præparans integrè ac perfectè omnia confitendi, & quod tunc fecerit, quidquid potuit, imò ex consilio Confessarii statuerit præteritorum non amplius recordari, ut Deo servire melius in quiete animæ suæ posset. Hoc in proposito perseverandum, & sic malè fundatus metus & anxietas dissipabitur. Demum *6to*, hoc universale sit principium timentibus & anxiiis, neritè confessi sint, aut confiteantur, aut dignè communicent, Sacramenta hæc à D. N. J. C. ex amore infinito erga homines instituta esse, ut nos in sua gratia confortent contra omnia daemorum molimina, & nos in hac miseriarum valle solentur ac animent, & non, ut nos variis perplexitatibus, angustiis torqueant, adedque satis vides non provenire à bono genio miseriae istas, sed à malo, qui, si plus non possit, saltem quoad hoc ex diabolica erga ho-

mines

mines rabie & livido quodcumque iis bonum
invidendi genio habet intentum suum, quod
tam uberibus gratiæ divinæ pascuis anima tua
non saginetur & impinguescat, aut introducta
in cellam vinariam à Sponso suo divinarum con-
solationum musto inebrietur. Jam ad has ve-
niendo, sciendum est ex reg. 3. S. P. N. de mo-
tibus animi discernendis, ut magis in ascetica
doctrina proficias.

De consolatione, desolatione.

410. **Q**UOD spiritualis consolatio (vide Di-
rect. in exercit. c. 27. §. 3.) non sit
habitus, sed velut spiritualis passio data super-
naturaliter, & ejusmodi passiones vanæ esse
possunt, ut quies quædam interior ac satisfac-
tio, gaudium spirituale, clarior cognitio re-
rum divinarum, infusæ subitò consolationis la-
chrymæ, vivida mentis in Deum ac cœlestia
elevatio, spes in Deo fixa, singularis gustus ve-
ritatum & rerum æternarum ac cœlestium, ca-
lor sancti amoris, v. g. in Communionem, ce-
lebrationem Missæ, mira complacentia in voca-
tione, officio, ejusque functionibus, stimuli
interni ad fortiter agendum ac patiendum pro
Dei gloria, ad invitandam humilitatem & man-
suetudinem D. N. J. C. ad agendas Deo gratias
cum magno interno solatio; quod velut pri-
marius ejus Minister in primario opere, & divi-
norum omnium dignissimo salute scilicet proxi-
mi pretioso ejus sanguine redempti cum juven-
eius-

ejusque data tibi hunc in finem gratiæ promodulo tuo coopereris, quòd commilitones egregios hoc in genere habeas, &c.

Atque ex his patet 1. quòd multi sæpè habeant internas à Deo consolationes, licèt non putent se habere; quia non accipiunt ut pueri aut incipientes saccharum, sed solidum panem, qui inadvertenter magis nutrit & corroborat, 2. Quid sit *desolatio* scilicet carentia ejusmodi internarum motionum. 3. Quòd *devotio*, prout ab *ariditate* distincta, sit gustus singularis in oratione, usu Sacramentorum, aliisque spiritualibus exercitiis, & *ariditas* gustus istius carentia interim sicut & suaviter equitat teste Kempensi, quem gratia divinæ consolationis, & sapidi cujusdam in spiritualibus gustus portat. Ità certum est, quòd, si nihilominus in media desolatione ac ariditate iis constanter insistas, nec vel minimum negligas aut decurtes, plus habiturus sis meriti, quàm si hæc per internas unctiones omninò suavia ac amabilia tibi reddantur. Præterea reflectendum est, quod ejusmodi desolationes, ariditates, & multò magis evagationes animi sæpè orientur ex culpa tua, v. g. negligenti custodiâ sensuum, affectu nimium sensuali, & erga creaturas inordinato, nimiam erga hæc illa sollicitudine ac studio, aut etiam oriositate, animi levitate, ex defectu debite præparationis, exercitiorum spiritualium, præ fastidio, omissione aut decurtatione; sicut in temporalibus, ità & spiritualibus tritum illud ordinariè loquendo valet adagium: *Unusquis-*

quis-

quisque sua fortuna faber est. Porro experientia constat mediocriter erga spiritualia affectos non esse constantes in fervore, mox gaudent de consolatione aliqua interna, mox queruntur de desolatione & ariditate. Et tunc, si Patrem agis spiritualem, officii tui partes exigere scias, ut malè aut tepidè erga spiritualia affecti per te gravioribus adductis motivis stimulentur, bene affecti merentur à te solatium & instructionem, dum ariditatibus ac desolationibus infestantur aut obruuntur.

PUNCTUM OCTAVUM & NONUM

De fructu ex Communione, Confessione, Examine, aliisque, & progressu post ultimam rationem conscientia datam.

1mo. **F**ructus generalis ex his omnibus est
 1. *ex parte intellectus* illustratio clara docens, quomodo quis se ad Deum & actiones suas, ad ipsum ejusque gloriam ut finem referre debeat, resque divinas aestimare condignè. 2. *Ex parte voluntatis* fervor finem consequendi, & media adhibendi. 3. Quoad rem ipsam felicior, suavior & efficacior executio bonorum propositorum ob hominem inferiorem magis domitum.

2do, Fructus specialis ex Communione est refectio spiritualis, renovatio animæ, robur mentis contra passiones & tentationes, unio intima cum DEO, incendium divini amoris, fervor

fervor spiritus ad agendum & patiendum fortiter.

3to, Ex confessione specialis fructus est quies animæ, ardor ulciscendi & compensandi injuriam per peccata Deo factam.

4to, Ex generali examine specialis fructus est cognitio sui, & affectuum suorum, redintegratio amicitiae cum Deo, perfecta sui emendatio.

5to, Ex particulari examine specialis fructus est extirpatio alicujus vitii in particulari, vel virtutis certæ implantatio.

6to, Ex oratione mentali vocali, lectione spirituali, exhortatione, concionibus fructus specialis consistit in majori lumine practico, propositis excellentioribus in praxin redactis, & executionis hujus facilitate, promptiorique hujus illius virtutis exercitatione.

7^{imo}, An post ultimam rationem conscientiae profeceris, facile deprehendes *primo*, si alata in præcedentibus immediatè sex punctis ruminas. *2do*, Si passionem tibi prædominantem magis magisque subegeris; quod colliges optimè ex reflexione super confessiones medio aut integro anno à te factas, an scilicet plus vel minus te accusare in sacro tribunali debueris super hæc illa, ad quæ passio prædominans te induxit. *3to*, Juxta illud non proficere est deficere, si te non defecisse advertas, profecisse te jure sperare potes. Cæterum sicut incipientes & proficientes facile colligere possunt, an ab ultima ratione conscientiae profecerint, ita

negligentes id non facile dignoscunt, & diligentes sæpè judicant se deficere, quod ariditates desolationes habeant, hâc illâ passione, ad veritate commoti efferbuerint, in actus impatientiæ proruperint, plus æquo contristati sint, quæ tamen non sunt semper signa defectus, sed Deus talia permittit subinde ad majorem eorum humiliationem, & ut nesciat sinistra, quid faciat dextera, adeoque ob profectum in virtute nec fiant elati, nec sibi præfidentes.

820, Animum ad perfectionem consequendam quod attinet; hic in tres classes dividi potest juxta instructionem S. P. N. *Prima* est eorum, qui finem sibi quidem proponunt, sed non verè ac efficaciter, quia media & adminicula non adhibent. *2da* eorum, qui media, sed cum delectu & affectu, non tam quia media, sed quia placent, adhibent. *3tia* eorum, qui media, cum indifferentia circa ea, studiosè quærunt, & fortiter amplectuntur.

PUNCTUM UNDECIMUM.

De mortificationibus, preparatione ad injurias, &c.

1100. **F**inis societatis in rebus omnibus est major Dei gloria, salus ac perfectio propria & proximorum, hæc non obtinetur sine mortificatione, & hæc triplex est. *Prima* *Mortificatio* est circa bona externa mediante voto & virtute paupertatis, & ista mortificatio

sumit

sumit vires; si revera effectus paupertatis experire, tibi hæc illa superflua, sensualia, corpori commoda subtrahas, nil inordinatè sordidè, nullum temporale emolumentum quæras, sed unicè tuam ac proximi perfectionem.

1da Mortificatio est circa voluptates & bona corporis mediante voto & virtute castitatis, quæ promovetur per rigorosam quinque sensuum custodiam, temperantiam, corporis castigationem, & ejus in servitutem reductionem, hinc illa saltem pœnitentiæ opera non intermittenda, quibus in novitiatu assuefactus es.

3tia Mortificatio est circa judicium & voluntatem propriam mediante voto & virtute obedientiæ, & augetur per frequentia exercitia captivationis intellectûs in hac illa materia, & promptitudinis in voluntate, & sic per hæc tria media accipis nomen & omen, quod sis mortificationi tuæ ipsius deditus, quæ ad spiritûs profectum contribuit, vel maximè autem solida est mortificatio, si in quocunque demum genere minima Dei gloria cuivis bono nostro præponatur.

2do. Quomodo in specie præparatus sis ad injurias, & ad alia, quæ ad crucem Christi, & cum Christo ferendam pertinent, qualèque eorum habeas desiderium, an verum ac fervens, an fucatum, speculativum, tepidum: id indè desumes facilè, si te recolligas & examines, quomodo re ipsâ venientem cruculam suscipias, an ea v. g. in reprehensione, humiliati-
one, contemptu, pœna aliqua à superiore im-

posita,

posita, mutatione loci officii tibi grati, famâ
læsâ, morbo aut incommoditate corporis cum
magna impatientia, nec sine murmure aut que-
relis à te toleretur, si hic deficiis, quomodo
ferrum patieris & ignes?

PUNCTUM DUODECIMUM.

De Sociis.

Complectitur tria, 1. An in iis quid scan-
dalosi minùs ædificativi &c. adverteris. 2.
Quomodo ex eorum conversatione proficias.
3. An uni plus familiaris sis, quàm alteri, ita-
que notanda sequentia.

1mò. Non prohibetur, sed suppositis sup-
ponendis actus virtutis est, aut reprehendi sal-
tem non potest, quod unum præ alto ames,
æstimes, confidentiùs cum uno quàm altero
agas ex motivo supernaturali aut prudente, sive
ad tuum, sive ad ipsius, sive ad utriusque bo-
num citra ullum tertii præjudicium. Familia-
ritas vitiosa & emendanda est illa, quæ tendit
in violationem regularum, neglectum spiri-
tualium, confabulationes, conspirationes
hæc & illa sibi mutuò procuranda, horum illo-
rum amotionem, mortificationem, &c. &
oritur vel ex affectu ad carnem & sanguinem
vel nationali, vel sensuali aut sympathico qua-
rente, quæ sua sunt, & non quæ JESU Chri-
sti. De his omnibus egi in libello hoc §. 7. &
alibi.

2do. Si vis scire, quomodo ex sociorum conversatione proficias in Domino, vide; an ex eorum consuetudine & colloquiis juvari te sentias in devotione, Dei amore & proximi, promptitudine divini obsequii, æstimatione vocationis, zelo animarum, observantia regularum, exercitio virtutum.

3tio. Denunciationem defectuum & errorum confratrum tuorum quod attinet. In delicata hæc materia observanda sunt sequentia: 1. Paterna denuntiatio computatur inter puncta substantialia instituti Societatis, & quia juxta reg. summ. 9. denuntiatio hæc juxta regulam Societatis non spectat unicè pro fine emendationem, sed etiam majorem in spiritu profectum, submissionem ac humilitatem, & tali denuntiatione quilibet contentus esse debet, & quoad hoc ingressus Societatem juxta c. 4. ex §. 8. se contentum esse declarat nullâ aliâ conditione postulatâ: hinc necessaria non est prævia monitio secreta [quod vel maximè tenet, quando peccatum vergit in damnum tertii vel communitatis] & cum volenti & consentienti non fiat injuria, talis denuntiatio imprimis non est contra justitiam, dein nec contra caritatem servatis servandis; sed potius pro caritate, quia majus bonum confratris per hoc efficaciori modo procurandum intenditur, quàm per monitionem secretam, & hinc non tantùm à denuntiante abesse debet rancor, aversio, exaggeratio ommissis circumstantiis, quæ rem mitigare, aut in meliorem trahere partem possent, item pro-

proclivitas animi ad statim denuntiandum, quod ex suspicione incerto rumore habetur, sed re ad fundum examinata, & hoc illo comperto manifestatio fieri debet debito cum amore, & debita cum intentione procurandi præcisè majorem alterius profectum, vel bonum commune. V. Suar. de his & seqq. tom. 4. de Relig. tr. 10. l. 10. c. 7. per totum. Cong. 7. Can. 20. severè puniri jubet eos, qui temerè & ex inanis suspitionibus, vel ex alia quapiam minùs probata causa deferunt quid ad Superiores, 2do. Sicut autem constitutiones non imponunt obligationem denuntiandi, sed tantùm etiam non interrogante Superiore, licitum esse declarant: *Ut quodcumque delictum alterius, sive leve sive grave, manifestetur Superiori, ut Patri, Cong. 6. à Dec. 32. ad 34. ità eadem congregatio Can. 10. n. 6. statuit. In delictis, qua videntur in detrimentum boni communis, aut damnum imminens tertia persona [qualia sunt infestiva aliorum, & nociva bono religionis] non solum posse, sed etiam teneri quemque ea manifestare Superiori ut Patri, ut provideat secretis, & prudenter tam bono subditi quàm religionis, 3tio. Ut benè notat Suar. l. c. n. 3. etiam peccati, quod justè timetur committendum, delatio venit nomine denuntiationis, hinc Reg. 20. commun. dicitur: *Qui gravem tentationem alicujus noverit, Superiorem admoneat, ut ei ipse pro paterna in suos cura ac providentia convenienti remedio possit occurrere. 4to. Cong. 7tima Dec. 12. vult in denuntiationibus teneri modum**

modum, ut nemo ad Superiores mediatos dicta factaque aliorum deferat, nisi prius Superiores immediatos juxta benè ordinatæ caritatis & prudentiæ leges per se aliosque monuerit, addatque; monuisse se Superiorem, nec emendationem esse secutam, & quod, si graves admodum causæ hunc ordinem invertendum suaderent, deferens has transgressi ordinis causas mediato Superiori exponere debeat, quæ reverà si justæ non sint, ex eo etiam capite [cum resignatio juris ad famam fiat secundum constitutiones] peccatur non tantum contra caritatem, sed & justitiam, quia si reverà Superior immediatus tantum potuisset hoc illud delictum occultum grave solus corrigere & emendare; non debebat tribus quatuor innotescere, quod non potest non fieri re ad Superiorem mediatum delatâ; si is per se solum id examinare aut emendare non possit, sed aliis id debeat committere. *scò.* Hæc verba generalia regulæ posse Superiori denuntiari omnia per quemvis extra Confessionem nota à Cong. 6. Can. 10. §. 2. ita modificantur, ut non possit quis uti notiâ in ordine ad denuntiandum, quæ sibi secreto & consilii petendi causa, ut alter dirigatur vel juvetur, communicata fuit. Benè autem notat Suarez hæc verba *secreto & consilii petendi causa* debere sumi copulativè, ita ut denuntiatio liceat *sub secreto amicitia causâ* tantum communicata; & irrita sit *quacunque promissio etiam jurata* de non revelando Superiori, cum id sit contra bonos mores, *primarium regulæ finem*

H

bonum

bonum privatum vel publicum spectantis, quod si autem *consilii & directionis gratiâ* simul revelatio facta est, debet teneri secretum, ne avertantur homines à quaerendo animæ bono remedio, si talis usus concederetur, quando autem ob aliquas peculiare ac graves rationes dubitat quis, num debeat rem eo modo secreto acceptam manifestare, juxta C. 15. Ord. gen. n. 4. *consulat diligenter Doctores, ut in re tanti momenti prudenter, eâquo, quâ decet, cautione procedere possit.* Suar. dicit ad hoc requiri, ut ad evitandum maximum commune malum id sit necessarium. P. Claud. rescripsit Anno 1589. *in hac materia non omnia, quæ licent, expedire, & quod omninò hoc in Societate oporteat sciri, servari fidem secreti directionis gratiâ communicari, ut eo libentius subditi res suas communicent.* Ut aut sit, timens, ne is, cui consilii causa se aperit, conscientiam sibi faciat practicam; quod id liceat Superiori suo manifestare, potest lapsus suum ei ad se absolvendum potestatem habenti in Confessione Sacramentali exponere, in quo tamen casu debet instructionem acceptam non tantum bono animo acceptare, sed etiam ulterius exequi, quod à Confessario iudicatur esse necessarium. Cæterum Cong. 12. Dec. 15. interrogata, quo secreti vinculo teneretur Superior ad ea, quæ subditus ei extra Confessionem in ratione conscientie manifestavit. Respondit, quod id nulli omninò nec Generali, nec Provinciali revelare possit, nisi eo qui in ratione conscientie ea aperuit, expressis

consentiente. 610. Ad casum quid agendum, si externus mihi defectum fratris vel collegæ sub secreto dixit, respondit P. Claud. Anno 1589. videri, *utendum esse distinctione, nam si res illa aliquid continet, quod spectat ad bonam Societatis gubernationem, non debet promitti secretum, aut etiam si promittatur, non videtur obligare, potiusque suaviter inducendus ille est, ut patiatur Superiori aperiri propter Dei obsequium.* Et si res talis sit, quæ partim externum, partim Societatis subditum concernit, eo quod ille in re ista operam aliquam positurus sit. *Cum id facere non possit sine Superioris licentia, adeoque ad ejus notitiam pervenire debeat; id ipsum externis nuntiandum est, ne se deceptos existiment.* 710. Qui verum zelum & caritatem ordinatam habet; potius attendet ad suos quàm alienos defectus; lividus videbit festucam in oculo fratris sui, & trabem in suo non animadvertet, honestus animus cum dolore ea exponit, quæ ob bonum, sive commune sive privati revelare Superiori debet, & cum paternè denuntiat, non quærit pœnam aut malum confratris, sed ejus præcisè bonum; ex modo denuntiantis sagax Superior denuntiantis animum faciliè colliget, maximè, si absque eo indolem ejus perspectam habeat. Quomodo in denuntiatione judiciali procedendum V. Cong. 7. D. 49. Hæc de peccato occulto fieri non potest exceptâ hæresi & prodicione patriæ secundùm jura. Decent tamen hæc peccata occulta exterius esse probabilia, vel saltem non improbabili-

babilia. Porro an & quomodo, dum denun-
tias paternè; confugiengum tibi sit ad Supe-
riorem mediatum, si justæ tibi causæ occur-
rant contra Superiorem immediatum, Con-
sule sub nomine Titii & Caji virum prudentem
& doctum.

PUNCTUM IXTIUM.

*De aversione erga Confratrem, Superiores, affe-
ctūque erga illos.*

Aversio animi oritur primò ex offensione.
2dò. Ex naturali antiphatia. 3tio. Ex na-
tionali spiritu. 4to. Ex invidia. 5to. Ex su-
perbia ob excellentiam alterius, quâ tu cares.
Primus ejus gradus est, cum tantum hæret in
animo sine adjuncta malevolentia, vindicta,
aut mali alicujus imprecatione. 2dus est, cum
hæret in animo adjuncta malevolentia vindicta,
optatione mali, & hic gradus periculosus ac
lethalis est, si consensus accedat. 3tius, Cum
signa externa accedunt; ut negare consueta sa-
lutationis signa, declinare colloquia & con-
versationem, recusare officium caritatis reli-
giosæ, deferre non ex bona intentione, detra-
detrahere &c. talis aversio signum est hominis
parum mortificati; & si gravis sit, est ape-
rienda. Examinandum simul, quæ ejus cau-
sæ, progressus, effectus, leves aversionis motus
contemnendi sunt; si tamen frequentes & mo-
lesti sint; consultius aperiuntur.

Si offensum à Superiore immediato te esse putas sine data eidem causa : licet ideo aversionem necdum sentias, sæpè tamen id aperire expedit sive eidem sive mediato Superiori, ne in futurum noceat ; & ut animorum unio eò securius retineatur. Poterit enim tibi ostendi causa, cur hoc vel illud à Superiore factum sit, quâ detectâ nubes in animo tuo dissipabuntur, vel poteris mitti aliò, vel ipse Superior hoc illud emendare, & sic dissidii, diffidentia, aversionis fons obstruetur. Porrò ratione quaestionis, quomodo affectus sis erga Superiores, examina ; an in te sit affectus amoris ordinari, sinceri filialis cum adjuncta confidentia erga Superiores, an timoris, diffidentia : qui faciat fugere praesentiam, alloquium Superioris, item, tristem pusillanimum, tali affectui se facile immiscere potest Dæmon ulteriora inde mala animæ tuæ obventura sperans, hinc omninò eliminandus est.

PUNCTUM IATUM.

CONTINET duo puncta ; 1mo. An tentationes passus sis, quas alii intellexerint. 2do. Praesertim circa vocationem. Primum ideò aperiendum ; ut colligere possit Superior, quid ei circa te, & alios tentationis tuæ conscios, agendum sit ; ut bono tuo aliorum & communi consulatur. Circa secundum expedit ordinariè loquendo ; ut tentatio contra vocationem non aliis, sed Superiori soli reveletur :

H 3

dico

dico ordinariè, aliud enim esset; si verè grave ac prudens motivum haberes eam viro alteri spirituali ac prudenti ex Collegis aperiendi. Circa ejusmodi tentationem ponderari merentur, quæ in libello hoc §. 10. Tit. *in tentatione contra vocationem* attuli; præter hæcenus exposita; ut eò magis in notitia & æstimatione instituti; simul ac desiderio perfectionem ei conformem assequendi crescas; juvat reflectere ad sequentia.

Primò, Quia teste S. Bonav. L. de sex alis c. 7. ad substantiam pertinet officii pastoralis, ut Prælatus conscientias ac indolem suorum subditorum cognoscat; & vel maximè eo indigent ob tot officia ac ministeria Superiores Societatis tum ob bonum commune, tum ob privatum cujuslibet [ne officium aut locum assignent; quæ consideratis considerandis huic vel illi non expediunt, adeoque ex notitia ista totius gubernationis felicitas dependet] hinc, quæ de ratione conscientia & denuntiatione paterna Societas statuit, jure substantialibus societatis adnumerantur, & tantum abest, ne ingenuus quisque suam & confratrum suorum salutem ac perfectionem unâ cum bono communi exoptans, erga hæc justum quendam horrorem concipere possit, ut potius sibi mirè in vocatione ad tale institutum complacere debeat, quod præter tot ad solidam perfectionem adminicula, & ordinat rationem conscientia, ut vi illius riè dirigatur eam dans, & denuntiationem paternam; ut si quis ex noxia

verè

verecundia amoréque proprio excecante prior-
rem directionem respuat; vi alterius ad semi-
tam rectam reducatur. Objectiones, quæ con-
tra formari posse videntur, accuratè diluit Suar.
l. c. L. 10. C. 6. ubi simul ostendit, in aliis
id quoque observatum esse ordinibus reli-
giosis.

2dò. Liberum tibi est dare rationem con-
scientiæ vel sub sigillo Sacramentali, vel sub
secreto naturali, sub priori dari non potest;
nisi quis verè confiteatur Sacramentaliter, & in
ordine ad id se aperiat. V. Suar. l. c. n. 7. Cæ-
terùm differt ratio conscientiæ in genere à Con-
fessione Sacramentali, & quod materiam, &
quoad finem intrinsecum, nam Confessionis
materia sunt tantùm peccata, conscientiæ au-
tem ratio non tantùm datur de peccatis, sed
etiam tentationibus, inclinationibus, imò &
de bonis operibus, mortificationibus, ut mo-
dus ac discretio in his servetur, & licet hæc ul-
tima, dum in Confessione das rationem con-
scientiæ, respectu Confessionis non formaliter,
sed concomitanter tantùm se habeant; sine pœ-
nitentis tamen consensu nil ex iis revelari po-
test. Qui, si necessarius sit, is à dante ratio-
nem conscientiæ negari non debet, vel ea ipse
extra Confessionem Superiori aperire debet.
Finis intrinsecus (V. Suar. l. c. N. G.) ac per se
Confessionis est *remissio & emendatio peccato-
rum*. Alius enim finis quicunque bonus, quem
potest habere confitens, est accidentarius, ra-
tio autem conscientiæ *ex fine intrinseco ac per se*
H 4 ordi-

ordinatur præcipuè ad directionem vitæ in futurum, & in tantum requirit manifestationem præteritorum non tantum malorum, sed etiam bonorum operum: in quantum ad providentiam futurorum necessaria est præteritorum notitia, quæ non ordinatur tantum ad vitandum malum; sed ad proficiendum etiam in bono non solum necessario, sed etiam meliori.

3^{tiò}. Superior ratione conscientia sibi extra Confessionem data *primò* pro sua persona potest uti quoad gubernationem internam corrigendo, monendo, & (citra ullam infamiam, vel malam, quæ contra subditum generari posset) suspicionem, occasiones has illas præcludendo. 2^{dò}. Si ad salutem subditi v. g. ad evitandam occasionem proximam peccati gravis conducatur, debet Superior scientiâ suâ uti, in ordine ad hoc: quod in sua est potestate, v. g. mutando, avocando in tali occasione proxima constitutum. Licet inde gravis contra eum suspicio aut sinistra opinio apud alios oriretur; imò infamia ejus contemnenda esset, si tanta esset spiritualis necessitas, salus enim animarum omnibus aliis præferenda est, & ipse subditus hoc velle tenetur, 3^{tiò}. Sic etiam potest Superior hanc notitiâ uti ad convenienter gubernandum subditum in ordine ad bonum commune totius religionis, tum quia naturale secretum non obligat cum dispendio boni communis; tum quia ex ipsa nostra regula constat; ad hunc etiam finem hoc medium ordinari, unde inter-

venit

venit tacitum pactum, & consensus ipsius subditi; quando Societatem ingreditur, tum denique quia inde nulla intervenit infamia; si ob causas sibi ex data ratione conscientiae notas subdito officium aut locum minus gratum assignet, ita exigente & bono privato & communi, & omnino laudabile est; ut si subditus rationem conscientiae det in Confessione Sacramentali, det tamen v. g. Provinciali veniam notitiam sibi communicatam utendi ad exteriorem suam gubernationem saltem in tantum; ut eò magis à periculis peccandi eum amovere possit, qui de cætero, quantum potest, uti hanc licentiam debet cum debita circumspectione, observatione secreti, famæ & consolationis subditi.

4to. Juxta Reg. & Constit. 1. in ipso statim ingressu omnes se aperiunt Superiori. 2. Deinceps in decursu vitæ per designata tempora ultimis votis nondum obstricti 6to quoque mense, Professi & Coadjutores singulis annis, denique omnes toties, quoties Superiori videbitur. V. p. 3. 4. & 6. Constit. & parte nona c. 3. dicitur; ut Generalis, quoad ejus fieri poterit, conscientias suorum noscat; ac præcipuè Provincialium aliorumque, quibus munera majoris momenti committit.

5to. Cum in Ex. c. 4. §. 36. præscribatur, ut omnes conscientiae suæ rationem integram Superiori reddant ab ultima data, *re nullâ, quâ NB. Dominum universorum offenderint, celatâ.* Sine dubio id non faciens sine justa causa regulæ

non satisfacit. Quod autem Instruct. 1. de exigenda ratione conscientiae in 6ta Cong. recognita dicatur cap. 2. à ratione conscientiae reddenda Superiori, *semovenda esse ea, quae proprie ad Confessionem pertinent.* Hoc non repugnat ablati hic ex Exam. cum enim S. P. N. in Exam. liberum reliquerit conscientiae rationem intra seu extra Confessionem reddere; instructio modò citata Superiores instruit; ne ipsi cogant subditos extra Confessionem aperire, sed eorum permittant arbitrio, ut altero ex praescriptis modis utantur.

Sicut varii, qui haecenus allata de danda ratione conscientiae, & punctis in ea contentis legunt: fateri fortè debebunt; se hæc singillatim omnia non ità penetrasse, ità omnes, ut spero, ex iis animabuntur ad satisfaciendum in danda ratione conscientiae S. P. Nostri mentium cum omni *humilitate, sinceritate, caritate,* quæ tria pariter S. P. N. inculcat. Interim tu frater in Christo carissime æqui bonique consule, quæ & in methodo opera quotidiana ritè peragendi, & in animadversionibus ad ea tredecim studiosè conquisivi. D. N. J. C. Dux cohortis Ignatianæ det copiosam gratiam tibi, teque continuò stimulet ad perfectionem tam sublimi vocationi congruam assequendam, & tu contra hos stimulos noli recalcitrare, ut impleas ea, quæ in ità dicto *Societatis Breviario* sive *Summario* continentur, quod olim constitutionibus nostris velut præfationis loco præfixum legebatur, postea autem sublatum est.

nequid ibidem haberetur, quod ipse S. P. N. non edidisset, prout notatur p. 2. hist. Societ. l. 2. n. 51. refertur autem ibidem his emphaticis verbis.

Homines mundo crucifixos, & quibus mundus ipse crucifixus sit, vita nostra ratio nos esse postulat. Homines, inquam, novos, quæ suis se affectibus exuerint, ut Christum induerent, sibi martuos, ut justitia viverent. Qui, ut D. Paulus ait, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in caritate non ficta, in verbo veritatis se DEI ministros exhibeant per arma justitiæ à dextris, & à sinistris per gloriam & ignobilitatem, infamiam & bonam famam, per prospera denique & adversa magnis itineribus ad cœlestem patriam & ipsi contendant, & alios etiam, quâcumque possunt, ope studioque compellant, maximam DEI gloriam semper intuentes. Hac summa, hic scopus est nostrarum Constitutionum. Usque huc Histor. Societatis l. c.

Facul-